Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta torstai 03.10.2024 klo 12.15 / HE 109/2024 vp / Asiantuntijapyyntö

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Suomen Yrittäjät katsoo, että hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 laittaa toimeen hallitusohjelman ja kevään kehysriihen päätöksiä. Esitys on vahvasti julkista taloutta tasapainottava. Katsomme, että julkisen talouden tila huomioon ottaen ehdotus on mittaluokaltaan välttämätön.

Samaan aikaan on hyvä tunnistaa se, että ehdotus ei välttämättä riitä hallituksen asettamaan tavoitteeseen velkasuhteen kasvun pysäyttämisestä hallituskauden lopulla. Tavoitteen saavuttamiseen vaikuttaa voimakkaasti se, miten talous tulee elpymään. Isoina jatkuvia alijäämiä selittää osin ennakoitua heikompi talouskehitys. Ehdotettavat kiristykset heikentävät osaltaan suhdannetilannetta ja voimakkaan, mutta välttämättömän sopeutuksen riskinä on, että se pidentää vallitsevaa laskusuhdannetta.

Tässä tilanteessa keskiöön nousevatkin toimet kestävän talouskasvun ja työllisyyden aikaansaamiseksi. Suomi on kasvun kynnyksellä ja tässä tilanteessa on tärkeää varmistaa, että yritysten palvelut ja kannusteet kasvuun ja työllistämiseen ovat kunnossa.

Raskaiden säästöpäätösten vastapainoksi hallitus on tehnyt oikeansuuntaisia päätöksiä kasvua ja työllisyyttä tukeviksi toimiksi työlainsäädännössä. Hallituksen toimet työlainsäädännön kehittämiseksi ovat ensiarvoisen tärkeitä kasvun ja työllisyyden vauhdittamiseksi ja näiden toimien täytäntöönpanoa tulee jatkaa tinkimättömästi.

Lisäksi hallitus on tehnyt päätöksiä investointien lisäämiseen kannustaviksi toimiksi. Valitettavasti toimet ovat kuitenkin mitoitettu sellaisiksi, että käytännössä yli 99,5 prosenttia suomalaisista yrityksistä jää niiden ulkopuolelle.

Selvitäksemme haastavasta taloustilanteesta, on Suomessa välttämätöntä saada aikaan laaja-alaista talouskasvua. Sitä ei synny vain leikkaamalla. Suomen houkuttelevuutta yritysten, investointien ja osaajien kohdemaana

on parannettava. Valtiolla on oltava rohkeutta tutkimus- ja kehitystoiminnan, osaamisen ja osaajien lisäämiseksi. Toimintaympäristön on oltava sellainen, että yrityksillä on kykyä ja halua kasvaa. Politiikan ristiriidattomuuteen tulee kiinnittää huomiota. Samalla kun hallitus lisää Suomen houkuttelevuutta yritysten ja osaajien kohdemaana, antavat sen useat maahanmuuttoon liittyvät kiristykset Suomesta toisenlaisen viestin.

Kasvun merkittävä rajoittaja – taantumasta huolimatta – on sopivan työvoiman ja osaajien saatavuusongelma. Katsomme, että jatkuva oppiminen on yksi keskeinen avain suomalaisten työntekijöiden ja yritysten, erityisesti pk-yritysten menestykseen.

Osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi pienet ja keskisuuret yritykset tarvitsevat tarpeisiinsa ylivoimaisesti eniten täsmäkoulutusta, joka koostuu pienemmistä osaamiskokonaisuuksista.

Pienet osaamiskokonaisuudet ja täsmäkoulutukset ovat tärkeitä osaamisen päivittämisessä ja syventämisessä. Tutkintokokonaisuuksien oheen olisi tärkeää kehittää tutkinnon osia siten, että niitä voi suorittaa joustavasti erillisinä täsmäkoulutuksina esimerkiksi työn ohessa.

Vapaa sivistystyö on kattava oppilaitosverkosto, jossa voi toteuttaa elinikäistä oppimista ja vahvistaa myös yksittäisiä taitoja, joiden osaaminen voidaan osoittaa digitaalisilla osaamismerkeillä. Osaamismerkit voivat tarjota joustavia ja saavutettavia tapoja kehittää yksittäisiä taitoja osana työntekijän jatkuvaa oppimista.

Katsomme myös, että talousarvioehdotukseen liittyvä osaamisesta leikkaaminen on lyhytnäköistä politiikkaa. Säästöt toisen asteen hankerahoituksesta ja ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksesta nipistämällä eivät ole perusteltuja. On selvää, että tällaiset leikkaukset eivät vahvista julkista taloutta pidemmällä aikavälillä.

Suomen Yrittäjät katsoo, että Suomessa tulisi kiinnittää enemmän huomiota kasvutoimiin, vaikka talousarviopolitiikan lähtökohta onkin ensisijaisesti sopeuttaminen. Tämä talousarvioehdotus ei ole suhdanne- tai rakennemielessä kasvubudjetti vaan leikkausbudjetti.

Pidämme hyvänä sitä, että talousarvioehdotuksessa ei leikata parlamentaarisen TKI-työryhmän periaatteista nostaa Suomen tutkimus- ja kehitystoiminnan rahoitusta. Samaan aikaan on tunnistettava se, että se kuitenkin alkaa vaikuttamaan aikaisintaan vasta vuosikymmenen lopulla. TKI-panostusten lisäksi on välttämätöntä löytää toimia, joilla nopeutetaan kasvua.

Tähän asti on menty leikkauskärki edellä, mutta tästä eteenpäin tulisi kiinnittää huomiota ennen muuta kasvun elementteihin. Puoliväliriiheen ei voida lähteä sillä kulmalla, että jos suhdanneluonteinen talouskasvu säilyy heikkona maailmantilanteen takia, hallitus on ensisijaisesti valmis tekemään lisäsäästöjä, vaan hallituksen tulee olla valmis toimiin, joilla saadaan aikaan laaja-alaista kestävää kasvua.

Suomen Yrittäjät

Petri Malinen
ekonomisti